

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.007.11.2021

**Pan
Grzegorz Polaniecki
Dyrektor Generalny / Członek Zarządu
ENTER AIR sp. z o.o.
Ul. Komitetu Obrony Robotników 74
02-146 Warszawa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/018 Efekty wybranych działań państwa podejmowanych w celu łagodzenia skutków epidemii w gospodarce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	ENTER AIR sp. z o.o. ¹ Ul. Komitetu Obrony Robotników 74, 02-146 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Polaniecki, Dyrektor Generalny / Członek Zarządu, od 15 października 2009 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wnioskowanie, wykorzystanie i rozliczenie środków publicznych otrzymanych w ramach instrumentów pomocowych przeciwdziałających skutkom COVID-19.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2021 (I połowa), z uwzględnieniem danych porównawczych oraz zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych i późniejszych, mających wpływ na ocenę kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 pkt 5 oraz 5a) ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Robert Sasin, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/93/2021 z 3 listopada 2021 r. (akta kontroli str. 1-1a)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	NIK pozytywnie ocenia wykorzystanie przez ENTER AIR sp. z o.o. środków pomocowych otrzymanych w ramach wsparcia związanego ze skutkami epidemii COVID-19, a także dotychczasowe wyknianie obowiązków w zakresie rozliczenia środków uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie ⁴ . Ze względu na wstępny etap procesu rozliczenia pomocy uzyskanej z Polskiego Funduszu Rozwoju SA ⁵ , obecnie nie jest możliwe dokonanie pełnej oceny tego rozliczenia.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Spółka skorzystała ze środków pomocowych w postaci pożyczki płynnościowej ⁶ w kwocie 287 000 tys. zł oraz pożyczki preferencyjnej ⁷ w kwocie 78 074,3 tys. zł, otrzymanych w 2021 r. z Polskiego Funduszu Rozwoju SA w ramach „Tarczy Finansowej Polskiego Funduszu Rozwoju dla Dużych Firm” ⁸ . Ponadto otrzymała środki na ochronę miejsc pracy z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ⁹ na dofinansowanie wynagrodzenia pracowników objętych przestojem ekonomicznym w wysokości 1 332,9 tys. zł w 2020 r. z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie ¹⁰ .

¹ Dalej również: ENTER AIR, Spółka, Pożyczkobiorca, Wnioskodawca lub Beneficjent.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej także: WUP.

⁵ Dalej także: PFR.

⁶ Przyznanej na podstawie Umowy Pożyczki z dnia 9 lutego 2021 r., dalej: Umowa Pożyczki Płynnościowej.

⁷ Przyznanej na podstawie Umowy Pożyczki z dnia 30 września 2021 r., dalej: Umowa Pożyczki Preferencyjnej.

⁸ Dalej: Program PFR.

⁹ Dalej: FGŚP.

¹⁰ Przyznanych na podstawie wniosku ENTER AIR z dnia 21 kwietnia 2020 r.

Spółka spełniała warunki uczestnictwa w *Programie PFR*, a także warunki otrzymania wsparcia z FGŚP. Dane podane we wnioskach o pomoc ze środków publicznych były zgodne ze stanem faktycznym i sytuacją ekonomiczno-finansową udokumentowaną przez Spółkę.

Łącznie, uwzględniając częściowe rozliczenie otrzymanych środków i częściowy ich zwrot, Spółka otrzymała jako pomoc bezzwrotną kwotę 1 085,4 tys. zł.

Spółka w dniu 25 listopada 2021 r. złożyła do PFR wniosek o umorzenie pożyczki preferencyjnej przyznanej przez PFR, przy czym zgodnie z warunkami umowy kwota umorzenia do wysokości szacowanej szkody poniesionej przez przedsiębiorcę na skutek epidemii COVID-19 nie może przekroczyć kwoty stanowiącej 75% kwoty pożyczki, tj. 58 555,7 tys. zł. Według stanu na dzień 26 kwietnia 2022 r., PFR nie rozpatrzył wniosku Spółki o umorzenie.

Środki uzyskane z ww. wniosków zostały wykorzystane przez ENTER AIR zgodnie z celami, na które zostały przeznaczone. Otrzymana pomoc przyczyniła się do zachowania ciągłości działalności Spółki, a także do utrzymania stanu zatrudnienia w okresie otrzymywania pomocy ze środków FGŚP. Wielkość otrzymanej pomocy bezzwrotnej stanowiła około 1,5% wartości utraconych przychodów w okresie wskazanym we wniosku do WUP (tj. pomiędzy 21 marca a 20 kwietnia 2020 r.) w stosunku do 30 dni poprzedzających ten okres. Wprowadzenie w połowie marca 2020 r. zakazu wykonywania komercyjnych przewozów lotniczych, w tym lotów międzynarodowych, spowodowało praktycznie całkowite zamrożenie działalności Spółki oraz utratę możliwości prowadzenia działalności komercyjnej. W związku z tym spadek przychodów w wymienionym okresie wyniósł 89,9%, tj. 73 336,4 tys. zł.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Wnioskowanie, wykorzystanie i rozliczenie środków publicznych otrzymanych w ramach instrumentów pomocowych przeciwdziałających skutkom COVID-19

Opis stanu faktycznego

1. Wnioski o środki pomocowe związane z przeciwdziałaniem negatywnym skutkiem epidemii COVID-19

W latach 2020-2021 r. (I połowa) Spółka złożyła trzy wnioski na łączną kwotę 387 127,9 tys. zł w ramach ustawowych¹¹ instrumentów pomocy (dofinansowanie wynagrodzeń) oraz programu rządowego (pożyczka preferencyjna oraz pożyczka płynnościowa z Polskiego Funduszu Rozwoju SA), otrzymując wsparcie w kwocie 366 407,2 tys. zł.

Wymienione wsparcie dotyczyło:

- 1) świadczenia w wysokości 1 332,9 tys. (tj. w kwocie równej wnioskowanej) na rzecz ochrony miejsc pracy ze środków FGŚP na dofinansowanie wynagrodzenia pracowników przyznanego przez WUP w kwietniu 2020 r.¹²;

¹¹ Tzn. na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.), dalej: ustawa COVID-19.

¹² Pomoc kryzysowa udzielona na podstawie art. 15g ustawy COVID-19 nie była pomocą publiczną (pomoc nie wykazana w bazie SUDOP).

- 2) pożyczki płynnościowej w kwocie 287 000 tys. zł (z wnioskowanej kwoty 260 061,8 tys. zł¹³) uzyskanej od PFR w lutym 2021 r.;
- 3) pożyczki preferencyjnej w kwocie 78 074,3 tys. zł (z wnioskowanej kwoty 125 733,2 tys. zł) uzyskanej od PFR w grudniu 2021 r.

Dodatkowo, w ww. okresie Spółka skorzystała z następujących form pomocy:

- 1) pięciu gwarancji udzielonych przez Prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego na łączną kwotę 133 835,7 tys. zł¹⁴ w ramach pomocy kryzysowej¹⁵ w latach 2020-2021;
- 2) dwóch odroczeń terminu płatności podatku (na wniosek ENTER AIR do Pierwszego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie)¹⁶.

ENTER AIR z ww. uzyskanego łącznego finansowego wsparcia w wysokości 500 242,8 tys. zł zwrócił 247,5 tys. zł podmiotowi udzielającemu pomocy finansowej, tj. WUP.

Kontrolą objęto wnioski ENTER AIR do PFR, dotyczące wsparcia w ramach *Programu PFR* (pożyczki płynnościowej oraz pożyczki preferencyjnej), a także wniosek dotyczący świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy ze środków FGŚP na dofinansowanie wynagrodzenia pracowników oraz pokrycie należnych od pracodawcy składek na ubezpieczenie społeczne pracowników przyznanego przez WUP - łącznie w kwocie 366 407,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 2-3, 18, 55, 63-71)

2. Wsparcie otrzymane w ramach Programu Polskiego Funduszu Rozwoju dla Dużych Firm w ramach instrumentu Finansowanie Płynnościowe

2.1 Prawidłowość danych we wniosku o pomoc złożonego przez ENTER AIR sp. z o.o. w ramach Programu PFR

W dniu 9 czerwca 2020 r. PFR ogłosił możliwość składania wniosków o wsparcie w ramach rządowego programu „Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Dużych Firm”¹⁷.

W dniu 14 lipca 2020 r. Spółka złożyła wniosek (nr 20200714/22728) o udzielenie finansowania w ramach *Programu PFR*¹⁸ w związku ze zwalczaniem skutków epidemii COVID-19 w Polsce, w wysokości łącznej 260 061 779 zł, z tego 145 467 353 zł w ramach instrumentu Finansowanie Płynnościowe¹⁹ (tzw. pożyczka płynnościowa) oraz 114 594 426 zł jako tzw. Finansowanie Preferencyjne²⁰ (tzw. pożyczka preferencyjna).

¹³ Z wnioskowanej łącznej kwoty: 145 467,4 tys. zł dotyczyło pożyczki płynnościowej, zaś 114 594,4 tys. zł pożyczki preferencyjnej. W wyniku analizy (due dilligence) wykonanej na zlecenie PFR w związku z wnioskiem Spółki wnioskowana kwota została skorygowana w górę (z 260 061,8 tys. zł do 287 000 tys. zł) z przeznaczeniem całej kwoty na pożyczkę płynnościową (Spółka nie spełniała wówczas warunków, by otrzymać pożyczkę preferencyjną).

¹⁴ Z powyższej kwoty w 2020 r. ENTER AIR udzielono trzech gwarancji: 30 662,6 tys. zł, 40 254,8 tys. zł oraz 29 869,6 tys. zł), zaś w 2021 r. (do listopada) udzielono kolejnych dwóch gwarancji na kwotę: 14 706,4 tys. zł oraz 18 342,2 tys. zł.

¹⁵ Pomoc udzielona na podstawie art. 15zzzd ustawy COVID-19.

¹⁶ Pomoc udzielona za podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – *Ordynacja podatkowa*.

¹⁷ Program ten został przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 51/2020 z 27 kwietnia 2020 r., z późniejszymi zmianami i stanowił załącznik do uchwały (uchwała niepublikowana).

¹⁸ Tzw. Finansowanie Programowe w rozumieniu *Regulaminu Programu PFR*.

¹⁹ W rozumieniu *Regulaminu Programu PFR*. Finansowanie płynnościowe w ramach Tarczy Finansowej PFR dla Dużych Firm służy pokryciu luki płynności przedsiębiorstwa, powstałej na skutek zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki w wyniku COVID-19. Finansowanie płynnościowe ma formę oprocentowanej i nieumarzalnej pożyczki udzielanej na okres do sześciu lat.

²⁰ W rozumieniu *Regulaminu Programu PFR*. Finansowanie preferencyjne w ramach Tarczy Finansowej PFR dla Dużych Firm służy pokryciu szkody powstałej na skutek zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki w związku z COVID-19. Finansowanie preferencyjne ma formę oprocentowanej i umarzalnej pożyczki

We wniosku, obok podstawowych informacji o ENTER AIR (opis działalności wnioskodawcy oraz Grupy ENTER AIR, struktura własnościowa, historia, skrócone dane finansowe Grupy, informacja o otrzymanej pomocy publicznej), przedstawiono negatywny wpływ epidemii COVID-19 na sytuację finansową przedsiębiorstwa, w tym na realizację przychodów oraz kapitał obrotowy.

Wpływ na realizację przychodów

We wniosku wskazano, że wprowadzenie w połowie marca 2020 r. zakazu wykonywania komercyjnych przewozów lotniczych, w tym lotów międzynarodowych, spowodowało praktycznie całkowite zamrożenie działalności Spółki oraz utratę możliwości prowadzenia działalności komercyjnej. Przychody z działalności podstawowej w drugiej połowie marca spadły o 100% w porównaniu do analogicznego okresu 2019 r. (tj. w okresie od 14 do 31 marca), co przełożyło się na spadek przychodów w całym miesiącu łącznie o prawie 30%. W kwietniu 2020 r. miesięczne przychody wyniosły łącznie około 3,1 mln zł, co oznaczało spadek o 96,6% w porównaniu do kwietnia 2019 r. Realizowane połączenia ograniczyły się do sporadycznych rejsów cargo, repatriacyjnych i rządowych (dla zagranicznych instytucji publicznych). Spółka podjęła działania prewencyjne i naprawcze już od momentu wprowadzenia ograniczeń. Pozwoliły one na utrzymanie płynności finansowej. Jednakże spadek bieżącej sprzedaży skutkował istotnym wzrostem zadłużenia oraz koniecznością odroczenia płatności z tytułu zobowiązań handlowych i leasingowych. Okres przestoju trwający od połowy marca 2020 r. doprowadził do uszczuplenia poziomu gotówki oraz do istotnego wzrostu zadłużenia (w tym również wykorzystania limitów bankowych).

W ww. wniosku wskazano również, że dalsze prowadzenie działalności, w tym odzyskanie gotowości operacyjnej floty w dotychczasowej skali, uzależnione jest od pozyskania dodatkowych środków zewnętrznych.

Wpływ na kapitał obrotowy

W ww. wniosku stwierdzono, że Spółka w związku z wstrzymaniem działalności operacyjnej wykonuje jedynie sporadyczne loty, które w niewielkim stopniu pokrywają bieżące zobowiązania handlowe. Część z kosztów operacyjnych Spółka zdołała obniżyć lub odroczyć. W przypadku wznowienia działalności po okresie przestoju, niezbędne do poniesienia będą wydatki związane ze spłatą zaległych zobowiązań oraz przedpłaty związane ze wznowieniem wykonywania operacji lotniczych.

W ww. wniosku podkreślono również, że odroczone zostały większość rat leasingowych, które w kontekście profilu działalności (linie lotnicze) również mogą być rozpatrywane jako zobowiązania operacyjne. Od marca 2020 r. Spółka również utrzymywała saldo należności w kwocie około 50 mln zł, co wynikało z ograniczenia wpływów od klientów z uwagi na COVID-19, oraz niemożnością odzyskania części dokonanych przedpłat.

Przeznaczenie środków pozyskanych w ramach Programu PFR

W ww. wniosku zadeklarowano, że uzyskane środki będą przeznaczone na:

- spłatę zobowiązań (w tym rat leasingowych za samoloty) odroczonych w czasie z uwagi na wystąpienie epidemii, koniecznych do uregulowania przed wznowieniem działalności operacyjnej;

preferencyjnej udzielanej na okres do czterech lat. Umorzenie jako finansowanie bezzwrotne ma na celu pokrycie maksymalnie do 75% faktycznej szkody poniesionej przez przedsiębiorstwo na skutek COVID-19. Wysokość umorzenia nie może również przekroczyć 75% kwoty udzielonej pożyczki.

- pokrycie straty operacyjnej na działalności do momentu odzyskania skali działalności pozwalającej na uzyskiwanie dodatnich przepływów z działalności operacyjnej;
- „ufundowanie” bufora gotówkowego pozwalającego na kontynuowanie działalności w sposób ciągły i niezakłócony.

W oświadczeniach do wniosku Spółka zadeklarowała spełnienie warunków udziału w *Programie PFR*, zgodnych z Regulaminem obowiązującym w dniu składania wniosku²¹. W szczególności złożyła:

- 1) oświadczenie o statusie dużego przedsiębiorcy²²;
- 2) oświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej na dzień 31 grudnia 2019 r.;
- 3) oświadczenie o niezaleganiu z płatnością podatków i składek na ubezpieczenie społeczne na dzień 31 grudnia 2019 r.;
- 4) oświadczenie o nieprowadzeniu działalności w niektórych obszarach, określonych w *Regulaminie Programu PFR*;
- 5) oświadczenie dotyczące braku pozostawania w stanie likwidacji, upadłości lub restrukturyzacji;
- 6) oświadczenie o kwalifikowalności do *Programu PFR*, tj. spełnieniu co najmniej jednego z poniższych warunków:
 - odnotowaniu spadku obrotów gospodarczych (przychodów ze sprzedaży) w ujęciu wartościowym, o co najmniej 25% w dowolnym miesiącu kalendarzowym po 1 lutego 2020 r. w porównaniu do poprzedniego miesiąca kalendarzowego lub analogicznego miesiąca kalendarzowego ubiegłego roku w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek COVID-19;
 - utraceniu zdolności produkcji lub świadczenia usług albo odbioru produktów lub usług przez zamawiających w związku z brakiem dostępności komponentów lub zasobów w związku z COVID-19;
 - nieotrzymywaniu płatności z tytułu sprzedaży na skutek COVID-19 w kwocie przekraczającej 25% należności;
 - z powodu zakłóceń w funkcjonowaniu rynku finansowego nie ma dostępu do rynku kapitałowego lub limitów kredytowych w związku z nowymi kontraktami;
 - jest uczestnikiem Programów Sektorowych (w rozumieniu *Regulaminu Programu*).

Dokumenty źródłowe oraz uzyskane informacje i wyjaśnienia potwierdziły, że Spółka spełniała wszystkie wskazane ww. warunki uczestnictwa w *Programie PFR*.

Spółka wykazała pogorszenie sytuacji finansowej na skutek COVID-19 na podstawie analizy obrotów w latach 2019-2020. W marcu 2020 r. przychody ze sprzedaży w porównaniu do poprzedniego miesiąca (tj. lutego 2020 r.) spadły o 36,8%, zaś

²¹ Regulamin Programu PRF ubiegania się o udział w programie rządowym „Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Dużych Firm”.

²² ENTER AIR jest przedsiębiorcą zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. *Prawo przedsiębiorców* (Dz. U. z 2021 r. poz. 162, ze zm.), co w rozumieniu *Programu PFR* oznacza, że jest przedsiębiorcą, (i) który zatrudnia więcej niż 249 pracowników (stan na 31 grudnia 2019 r.), z wyłączeniem właściciela, lub (ii) którego roczny obrót za 2019 r. przekracza 50 000 000 EURO oraz suma bilansowa w 2019 r. przekracza 43 000 000 EURO.

w porównaniu do analogicznego miesiąca poprzedniego roku (tj. marca 2019 r.) zmniejszyły się o 28,2%. Ponadto, w kwietniu 2020 r. przychody ze sprzedaży spadły o 93,6% w porównaniu do marca 2021 r. oraz o 96,6% w porównaniu do analogicznego miesiąca poprzedniego roku (tj. kwietnia 2019 r.).

Spółka odnotowała spadek obrotów gospodarczych (przychodów ze sprzedaży) w ujęciu wartościowym o co najmniej 25% w dowolnym miesiącu kalendarzowym po 1 lutego 2020 r. w porównaniu do poprzedniego miesiąca kalendarzowego lub analogicznego miesiąca kalendarzowego ubiegłego roku w związku zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek COVID-19.

(akta kontroli str. 18, 46-55, 63-71, 421-426)

2.2 Realizacja przez ENTER AIR zobowiązań wynikających z Umowy Pożyczki Płynnościowej

W wyniku zleconego przez PFR badania due dilligence przyznano Spółce finansowanie płynnościowe w kwocie 287 000 000 zł. W momencie składania wniosku (tj. w lipcu 2020 r.) Spółka nie spełniała części wymogów formalnych do udzielenia pożyczki preferencyjnej (ze względu zbyt wysoki poziom EBIDTA). PFR przyznał zatem pożyczkę płynnościową.²³

W dniu 9 lutego 2021 r. pomiędzy ENTER AIR (jako „Pożyczkobiorcą”) a Polskim Funduszem Rozwoju SA (jako „Pożyczkodawcą”) została zawarta Umowa Pożyczki Płynnościowej nr TFDP/02/000959 w ramach *Programu PFR* na kwotę 287 000 000 zł. Umowa ta została zmieniona aneksem z dnia 14 maja 2021 r.²⁴ Zasadnicza zmiana polegała na obniżeniu, z mocą od 1 kwietnia 2021 r., marży o 0,5 punktu procentowego do poziomu odpowiednio: 0,75% w pierwszym roku od daty zawarcia Umowy Pożyczki Płynnościowej, 1,25% – w drugim i trzecim roku, 2,25% – w czwartym, piątym i szóstym roku. Niniejsza zmiana była inicjatywą PFR i według Spółki²⁵ wynikała ze zmiany *Regulaminu Programu PFR*.

Przed podpisaniem Umowy Pożyczki Płynnościowej, Spółka zadeklarowała, że oświadczenia złożone z wnioskiem pozostawały prawdziwe na datę zawarcia ww. Umowy, tj. 9 lutego 2021 r., a także przedstawiła Pożyczkodawcy zaświadczenie o niezaleganiu w podatkach.

Zgodnie z punktem 3.1 Umowy Pożyczki Płynnościowej, mogła być ona przeznaczona na finansowanie bieżącej działalności Pożyczkobiorcy, w tym na kapitał obrotowy, a w szczególności w celu:

- regulowania zobowiązań handlowych Pożyczkobiorcy;
- regulowania wynagrodzeń wobec pracowników Pożyczkobiorcy oraz osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z osobami związanymi z Pożyczkobiorcą umową przewidującą stałą współpracę, dla których Pożyczkobiorca jest głównym kontrahentem;
- zakupu towarów i materiałów (w tym zaliczek na zakup towarów i materiałów) lub innych kosztów operacyjnych, służących wytworzeniu produktu lub usługi świadczonej w ramach zwykłej działalności operacyjnej Pożyczkobiorcy, w tym w szczególności czynszów leasingowych i innych opłat związanych z leasingiem statków powietrznych oraz środków produkcji;

²³ Uległo to zmianie wskutek zmian w stosowaniu standardów rachunkowości. Stąd, Spółka zdecydowała się ponownie ubiegać o pożyczkę preferencyjną. Szerzej na ten temat w punkcie 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

²⁴ Zmiany wprowadzone aneksem dotyczyły sekcji Oprocentowanie w Załączniku 6 (Parametry Pożyczki) Umowy Pożyczki Płynnościowej w ten sposób, by odzwierciedlała ona nową marżę określoną tym Aneksem.

²⁵ Wyjaśnienia Dyrektora Finansowego ENTER AIR przesłane drogą mailową z dnia 10 stycznia 2022 r.

- finansowania depozytów oraz przedpłat wobec kontrahentów w ramach prowadzenia regularnej działalności operacyjnej;
- regulowania zobowiązań publiczno-prawnych, w tym podatków Pożyczkobiorcy;
- dokonywania wszelkich płatności, w tym przedpłat, związanych z utrzymaniem i rozwojem floty statków powietrznych.

Po spełnieniu warunków zawieszających wypłatę pożyczki w postaci dostarczenia dokumentów wymienionych w Załączniku 1 do Umowy Pożyczki Płynnościowej²⁶, zastrzeżonych na rzecz Pożyczkodawcy, w dniu 15 lutego 2021 r. Spółka złożyła wniosek o jednorazową wypłatę pożyczki w kwocie 287 000 000 zł z proponowaną datą 16 lutego 2021 r.

Spółka oświadczyła, że w dacie złożenia wniosku o wypłatę, oświadczenia złożone przez Pożyczkobiorcę w Umowie Pożyczki Płynnościowej były w pełni aktualne i prawdziwe w każdym istotnym aspekcie, oraz, że „nie trwa ani nie wystąpi na skutek wypłaty pożyczki zgodnie z niniejszym wnioskiem o wypłatę, żadne naruszenie, o którym mowa w Umowie Pożyczki Płynnościowej”.

W dniu 26 lutego 2021 r. na rachunek bankowy Spółki wpłynęła cała kwota pożyczki, tj. 287 000 000 zł.

Do dnia 21 stycznia 2022 r., z otrzymanej pożyczki Spółka dokonała wydatków na:

- zakup walut obcych w celu regulowania zobowiązań handlowych wobec kontrahentów zagranicznych – 234 236 021,10 zł;
- wydatki na towary i usługi – 33 593 235,46 zł;
- opłaty i prowizje bankowe – 977,00 zł;
- ubezpieczenia społeczne i inne – 3 647 365,74 zł;
- zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT-4R)²⁷ – [...]²⁸;
- PFRON – 151 679,00 zł;
- spłatę niniejszej pożyczki płynnościowej do PFR – 14 800 844,53 zł²⁹.

W dniu 21 stycznia 2022 r. saldo niewykorzystanych środków z pożyczki wynosiło 168 129,17 zł.

Badaniem objęto pięć płatności o wartości łącznej 6,0 mln zł³⁰. Na podstawie przedstawionych dokumentów (zestawień transakcji, dokumentów będących podstawą zapłaty, potwierdzeń płatności) stwierdzono, że płatności zostały poniesione zgodnie z Umową Pożyczki Płynnościowej i w ustalonych terminach.

²⁶ W tym: dokumenty dotyczące Pożyczkobiorcy, dokumenty finansowania programowego (w szczególności: zabezpieczenie pożyczki – zastaw rejestrowy na udziałach i znaku towarowym, oświadczenie o poddaniu się egzekucji), opinia prawna zaakceptowanego przez Pożyczkodawcę doradcy prawnego skierowana do Pożyczkodawcy, a także inne wymienione w Załączniku nr 1 dokumenty i dowody.

²⁷ PIT4R – deklaracja o pobranych przez płatnika (pracodawcę) zaliczkach na podatek dochodowy od osób fizycznych.

²⁸ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) oraz art. 293 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie stanowiącym tajemnicę skarbową.

²⁹ Dotyczy dwóch płatności związanych ze spłatą niniejszej pożyczki płynnościowej do PFR: w dniu 30 czerwca 2021 r. tytułem pierwszej raty w kwocie 10 900 844,53 zł (w tym spłata kapitału w wysokości 9 941 556,86 zł), a także w dniu 28 września 2021 r. tytułem drugiej raty w kwocie 3 900 000 zł. Pozostała kwota drugiej raty (6 565 311,18 zł) oraz trzecia rata (zapłacona 31 grudnia 2021 r. w kwocie 7 518 452,33 zł) zostały sfinansowane ze środków własnych ENTER AIR.

³⁰ Według wartości wyrażonej w złotych polskich. Badanie obejmowało pięć płatności do kontrahentów krajowych i zagranicznych w wysokości odpowiednio: 1 628,0 tys. zł, 30 tys. EUR, 310,1 tys. USD, 144,9 tys. USD oraz 600 tys. USD.

ENTER AIR wywiązywał się z zobowiązań w zakresie sprawozdawczości i monitoringu, które określał Załącznik 4 (*Karta Monitoringu*) do Umowy Pożyczki Płynnościowej.

Najistotniejsze zobowiązania wymienione w pkt. 11 Umowy Pożyczki Płynnościowej były realizowane w następujący sposób:

- w zakresie zmiany działalności (punkt 11.7 ww. umowy) – aktualny na dzień 22 kwietnia 2022 r. odpis z rejestru przedsiębiorców potwierdza, że Spółka nie zmieniała działalności w stosunku do działalności prowadzonej w dacie zawarcia ww. umowy;
- ograniczenia w przystąpieniu do spółek osobowych (punkt 11.8 ww. umowy) – dane wynikające ze sprawozdawczości³¹, a także wyjaśnienia Spółki³² wskazują, że nie nastąpiło przystąpienie do spółek osobowych;
- nabycie spółki, udziału, akcji praw w spółkach osobowych lub przedsiębiorstwach (punkt 11.9) – dane dotyczące sprawozdawczości, a także wyjaśnienia Spółki wskazują, że nie nastąpiły takie działania;
- nieustanawianie zabezpieczeń (punkt 11.11) – dane wynikające ze sprawozdawczości oraz wyjaśnień Spółki wskazują, że nie były ustanawiane zabezpieczenia poza zabezpieczeniami na rzecz PFR oraz dozwolonymi zabezpieczeniami związanymi z finansowaniem eksploatowanej floty;
- niezaciąganie zadłużenia finansowego (punkt 11.12) – dane ze sprawozdawczości oraz wyjaśnień Spółki wskazują, że nie miało miejsca powstanie niedozwolonego zadłużenia finansowego;
- pożyczki lub kredyty (punkt 11.13) – dane wynikające ze sprawozdawczości Spółki oraz wyjaśnień wskazują, że nie doszło do uzyskania niedozwolonych kredytów lub pożyczek;
- brak gwarancji i zwolnienia z odpowiedzialności (punkt 11.14) – dane wynikające z ww. sprawozdawczości, a także z wyjaśnienia Spółki wskazują, że nie udzielono niedozwolonych gwarancji oraz zwolnień z odpowiedzialności;
- zbycie (punkt 11.15) - według wyjaśnienia Spółki żaden z podmiotów Grupy Enter Air nie dokonał niedozwolonego zbycia aktywów;
- dywidendy i umorzenie akcji (punkt 11.16) – dane wynikające ze sprawozdawczości, a także wyjaśnienia Spółki wskazują, że żaden z podmiotów Grupy Enter Air nie dokonał wypłaty dywidendy ani umorzenia akcji;
- zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach (punkt 11.25) – przedstawione przez Spółkę zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach (na dzień: 7 września 2020 r., 11 grudnia 2020 r., 1 lutego 2021 r., 25 maja 2021 r., 14 września 2021 r. oraz 24 marca 2022 r.) wskazują na brak zaległości;
- zobowiązania dot. innowacyjności oraz zielonej/cyfrowej transformacji (punkt 11.27) – według wyjaśnień³³ Spółka wypełniła online dedykowaną elektroniczną ankietę PFR, a także odbyło się spotkanie zespołu tematycznego z Prezesem Zarządu ENTER AIR.

³¹ Chodzi głównie o skonsolidowane i jednostkowe raporty okresowe (kwartalne, półroczne i roczne) oraz raporty bieżące przekazywane przez ENTER AIR SA do publicznej wiadomości do czasu zakończenia niniejszej kontroli (dostępne na stronie: <https://ir.enterair.pl/raporty/>). Należy zaznaczyć, że raporty roczne (skonsolidowane i jednostkowe) za 2021 r. nie zostały przekazane do wiadomości publicznej przed zakończeniem niniejszej kontroli.

³² Wyjaśnienia Dyrektora Finansowego z dnia 26 kwietnia 2022 r.

³³ Korespondencja mailowa od Dyrektora Finansowego Spółki z dnia 28 kwietnia 2022 r. Wymienione zdarzenia nie były dokumentowane przez Spółkę.

Zgodnie z postanowieniami pkt. 14 Umowy Pożyczki Płynnościowej tytułem zabezpieczenia spłaty pożyczki:

- 1) w dniu 7 lutego 2021 r. pomiędzy ENTER AIR SA (Zastawca) oraz PFR (Zastawnik) zawarto umowę o ustanowienie zastawu zwykłego oraz zastawu rejestrowego na udziałach w Spółce ENTER AIR sp. o.o.;
- 2) w dniu 9 lutego 2021 r. pomiędzy ENTER AIR SA (Zastawca) oraz PFR (Zastawnik) zawarto umowę o ustanowienie zastawu zwykłego oraz zastawu rejestrowego na znaku towarowym ENTER AIR.

Ponadto dniu 9 lutego 2020 r. złożono oświadczenia:

- w imieniu ENTER AIR sp. z o.o. – o poddaniu egzekucji na rzecz PFR w trybie art. 777 §1 pkt 5 *Kodeksu postępowania cywilnego*³⁴,
- w imieniu ENTER AIR SA – o poddaniu egzekucji na rzecz PFR w trybie art. 777 §1 pkt 6 *Kodeksu postępowania cywilnego*.

(akta kontroli str. 18-35, 38-43, 55, 63-71, 256-303, 344-347, 427-553, 565a-565b)

2.3 Prawidłowość rozliczenia środków pomocowych przyznanych w ramach Umowy Pożyczki Płynnościowej

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych³⁵ nie nastąpiło pełne rozliczenie środków pomocowych przyznanych Spółce w ramach Umowy Pożyczki Płynnościowej. Datą ostatecznej spłaty pożyczki jest 31 grudnia 2024 r.

Według wyjaśnień ENTER AIR³⁶ Spółka zdecydowała, że w przypadku otrzymania pożyczki preferencyjnej (co miało miejsce 21 grudnia 2021 r.³⁷) zredukuje (przedpłaci) saldo pożyczki płynnościowej z własnych, dostępnych środków w wysokości odpowiadającej wartości otrzymanej pożyczki preferencyjnej. Ponadto, w kontekście zobowiązań wobec innych kredytodawców oraz właścicieli, Spółka chciała uniknąć nadmiernego wzrostu zadłużenia finansowego.

W dniu 6 grudnia 2021 r. Pożyczkodawca (PFR) wyraził zgodę na wcześniejszą spłatę części pożyczki w kwocie 78 074 257,70 zł w innym terminie niż w ostatnim dniu Okresu Odsetkowego (tj. koniec kwartału)³⁸. W związku z powyższym w dniu 22 grudnia 2021 r. Spółka dokonała wcześniejszej spłaty pożyczki w wysokości 78 500 000 zł.

Według stanu na dzień 28 kwietnia 2022 r. Pożyczkobiorca dokonał łącznie następujących płatności dotyczących spłaty pożyczki płynnościowej:

- 1) w dniu 30 czerwca 2021 r. tytułem spłaty pierwszej raty pożyczki: w kwocie 10 900 844,53 zł (w tym spłata kapitału 9 941 556,86 zł oraz odsetki 959 287,67 zł³⁹),
- 2) w dniu 30 września 2021 r. tytułem spłaty drugiej raty pożyczki w kwocie 10 465 311,18 zł (w tym kapitał 9 941 556,86 zł i odsetki 523 754,32 zł⁴⁰),

³⁴ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805).

³⁵ Tj. do dnia 29 kwietnia 2022 r.

³⁶ Wyjaśnienia ENTER AIR przesłane drogą mailową z dnia 7 grudnia 2021 r.

³⁷ Szerzej na temat pożyczki preferencyjnej w punkcie 3 niniejszego wystąpienie pokontrolnego.

³⁸ Który to termin został wskazany przez Pożyczkobiorcę w piśmie z dnia 26 listopada 2021 r., z zachowaniem terminów wskazanych w punkcie 7.2.1. Umowy Pożyczki Płynnościowej.

³⁹ Za okres od 16 lutego do 30 czerwca 2021 r.

⁴⁰ Za okres od 1 lipca do 30 września 2021 r.

- 3) w dniu 22 grudnia 2021 r., po uzyskaniu stosownej zgody PFR, w celu ograniczenia wzrostu ogólnego zadłużenia finansowego Pożyczkobiorca dokonał przedpłaty pożyczki w wysokości 78 500 000 zł;
- 4) w dniu 31 grudnia 2021 r. tytułem spłaty trzeciej raty pożyczki⁴¹ w kwocie 7 518 452,33 zł (w tym kapitał 7 019 943,69 zł i odsetki 498 508,64 zł⁴²;
- 5) w dniu 31 marca 2022 r. tytułem spłaty czwartej raty pożyczki w kwocie 1 314 444,83 zł (w tym kapitał 851 745,77 zł i odsetki 462 699,06 zł⁴³).

Po dokonaniu ww. spłat saldo zadłużenia wynosiło 180 745 196,82 zł. Według harmonogramu zawartego w Umowie Pożyczki Płynnościowej łącznie do 31 marca 2022 r. Spółka powinna spłacić 40 618,0 tys. zł. Uwzględniając wcześniejszą spłatę pożyczki Spółka spłaciła do tego czasu łącznie 106 254,8 tys. zł, czyli o 65 636,8 tys. zł więcej niż wynikało z harmonogramu.

Ponadto Spółka w ww. ratach zapłaciła łącznie 2 444,2 tys. zł tytułem odsetek należnych za okres od 16 lutego 2021 r. do 31 marca 2021 r. Odsetki pozostałe do spłaty od 1 kwietnia 2022 r. do ostatniej raty (tj. 31 grudnia 2024 r.) wyniosą 4 237,6 tys. zł⁴⁴.

(akta kontroli str. 18, 48-53, 55, 63-71, 344-357, 557, 561, 551a, 551b)

3. Wsparcie otrzymane w ramach Programu Polskiego Funduszu Rozwoju dla Dużych Firm w ramach instrumentu Finansowanie Preferencyjne

3.1 Prawidłowość danych we wniosku o pomoc złożonego przez ENTER AIR w ramach Programu

W momencie ubiegania się o pożyczkę płynnościową oraz pożyczkę preferencyjną (lipiec 2020 r.) Spółka nie spełniała części wymogów formalnych do udzielenia pożyczki preferencyjnej (zbyt wysoki poziom EBIDTA), co uległo zmianie po dacie udzielenia pożyczki płynnościowej.

Z wyjaśnień Spółki⁴⁵ wynika, że w momencie wnioskowania o pożyczkę z lipca 2020 r. Spółka sporządzała sprawozdania finansowe według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (MSR). Powodowało to m.in. ujęcie leasingowanych samolotów jako leasingu finansowego zgodnie z zaleceniami standardu MSR nr 16. W konsekwencji bieżące płatności do leasingodawców nie były ujęte w kalkulacji EBITDA jako koszt. Jednakże, kwota pożyczki preferencyjnej we wniosku (tj. 114 594 426 zł) określona została na bazie szacunkowej EBITDA za okres szkody COVID (marzec-sierpień 2020 r.), uwzględniającej przekształcenie kosztu leasingów

⁴¹ Rata na 31 grudnia 2021 r. została wyliczona przez ENTER AIR po uwzględnieniu wcześniejszej spłaty pożyczki w kwocie 78 500 000 zł, o której mowa powyżej. Należy zauważyć, że w momencie tej spłaty nie został oficjalnie zmieniony harmonogram spłaty pożyczki określony w Umowie Pożyczki Płynnościowej. O taką zmianę ENTER AIR występował dwukrotnie: w dniu 21 grudnia 2021 r. (przed zapłatą raty na 31 grudnia 2021 r.), a także w dniu 10 stycznia 2022 r. (po zapłacie obniżonej raty na 31 grudnia 2021 r.).

⁴² Z uwagi na brak na dzień 31 grudnia 2021 r. aktualizacji harmonogramu spłaty przez Pożyczkodawcę po dokonaniu przedpłaty, spłata raty przypadającej na ten dzień została dokonana w oparciu o kalkulację Pożyczkobiorcy (wyjaśnienia Dyrektora Finansowego ENTER AIR złożone drogą mailową 20 stycznia 2022 r.). Zgodnie z pkt. 6.1.3 c Umowy Pożyczki Płynnościowej raty spłaty zostaną proporcjonalnie zmniejszone o kwotę dokonanej częściowej spłaty lub przedpłaty pożyczki. Dokładna wartość spłaconego kapitału i odsetek miała być określona przez Pożyczkodawcę po zmianie harmonogramu spłaty pożyczki, co nastąpiło w aneksie nr 2 z dnia 4 lutego 2022 r. do Umowy Pożyczki Płynnościowej.

⁴³ Za okres od 1 stycznia do 31 marca 2022 r.

⁴⁴ Szacunki NIK na podstawie harmonogramu spłaty i bieżącego oprocentowania: 0,75% w pierwszym roku od daty zawarcia Umowy Pożyczki Płynnościowej, 1,25% – w drugim i trzecim roku, 2,25% – w czwartym, piątym i szóstym roku.

⁴⁵ Korespondencja mailowa z dnia 7 grudnia 2021 r., a także z dnia 20 stycznia 2022 r. z Dyrektorem Finansowym ENTER AIR.

samolotów z ujęcia według MSR na Krajowy Standard Rachunkowości nr 5⁴⁶, tj. klasyfikacja płatności leasingowych jako koszt operacyjny mający wpływ na poziom EBITDA.

Z ww. wyjaśnień wynika ponadto, że w 2020 r. Spółka zmieniła stosowane standardy sporządzania sprawozdań na Krajowy Standard Rachunkowości nr 5. W efekcie, płatności leasingowe za samoloty klasyfikowane zostały jako leasing operacyjny, co miało wpływ na niższy (ujemny) poziom EBIDTA.

W dniu 31 marca 2021 r., ENTER AIR ponownie złożył wniosek (nr 20210331/31211) o wsparcie w ramach instrumentu Finansowanie Preferencyjne⁴⁷. Wnioskowana kwota pożyczki preferencyjnej wynosiła 125 733 177 zł. Z wyjaśnień Spółki⁴⁸ wynika, że wnioskowana kwota wynikała z szacunków EBITDA za pełny (tj. maksymalny według *Programu PFR*) okres szkody, tj. 1 marca – 31 sierpnia 2020 r. Po analizie przez PFR okres szkody został określony jako 1 marca 2020 r. – 27 lipca 2020 r., tj. do momentu wygaśnięcia ostatniej przesłanki powodującej szkodę (zakazów w ruchu lotniczym w odniesieniu do lotów międzynarodowych). W rezultacie finalna kwota udzielonej pożyczki preferencyjnej była niższa od wnioskowanej i wyniosła 78 074 257,70 zł.

We wniosku, poza podstawowymi informacjami dotyczącymi Spółki, przedstawiono zaktualizowany opis negatywnego wpływu COVID-19 na sytuację finansową przedsiębiorstwa, w tym na realizację przychodów oraz kapitał obrotowy.

Przeznaczenie środków (pożyczki preferencyjnej) pozyskanych w ramach Programu

We wniosku napisano m.in., że w lutym 2021 r. Spółka pozyskała pożyczkę płynnościową z przeznaczeniem na spłatę części narosłych zobowiązań, pokrycie bieżących kosztów działalności oraz zapewnienie bufora gotówkowego. W związku z powyższym finansowanie preferencyjne, o jakie ubiega się Spółka w ramach wniosku miało być przeznaczone na zastąpienie części udzielonego finansowania płynnościowego, bez zwiększania całkowitej kwoty finansowania udzielonej przez PFR w ramach *Programu PFR*.

W oświadczeniach do wniosku Spółka zadeklarowała spełnienie warunków udziału w *Programie PFR*⁴⁹, w tym wykazała pogorszenie sytuacji finansowej na skutek COVID-19 na podstawie analizy obrotów 2019-2020 r.

Przedstawione NIK dokumenty źródłowe oraz uzyskane informacje i wyjaśnienia potwierdziły, że Wnioskodawca spełniał wskazane warunki uczestnictwa w *Programie PFR*. W szczególności wykazano pogorszenie sytuacji finansowej na skutek COVID-19 – spadek obrotów gospodarczych (przychodów ze sprzedaży) w ujęciu wartościowym o co najmniej 25% w dowolnym miesiącu kalendarzowym po 1 lutego 2020 r. w porównaniu do poprzedniego miesiąca kalendarzowego lub analogicznego miesiąca kalendarzowego ubiegłego roku.⁵⁰

(akta kontroli str. 18, 48-53, 55, 63-71, 421-423)

⁴⁶ Komunikat nr 9 Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia uchwały Komitetu Standardów Rachunkowości w sprawie przyjęcia znowelizowanego Krajowego Standardu Rachunkowości nr 5 „Leasing, najem i dzierżawa”.

⁴⁷ W rozumieniu Regulaminu Programu.

⁴⁸ Wyjaśnienia Dyrektora Finansowego ENTER AIR przesłane drogą mailową z dnia 21 stycznia 2022 r.

⁴⁹ Złożono oświadczenia wymagane *Regulaminem Programu*.

⁵⁰ Podobnie, jak przy pożyczce płynnościowej, o czym mowa w punkcie 2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

3.2 Realizacja przez ENTER AIR zobowiązań wynikających z Umowy Pożyczki Preferencyjnej

W wyniku analizy (due diligence) przeprowadzonej w Spółce na zlecenie PFR, przyznano finansowanie preferencyjne w wysokości 78 074 257,70 zł, co stanowiło 62,1% kwoty wnioskowanej. Wysokość pożyczki preferencyjnej określona została w oparciu o stratę na poziomie EBITDA w okresie szkody COVID-19.

W dniu 30 września 2021 r. pomiędzy ENTER AIR (jako „Pożyczkobiorcą”) a Polskim Funduszem Rozwoju SA (jako „Pożyczkodawcą”) została zawarta Umowa Pożyczki Preferencyjnej w ramach *Programu* na kwotę 78 074 257,70 zł. Ustalona marża (oprocentowanie) pożyczki wynosi 0,75% w pierwszym roku od daty zawarcia Umowy Pożyczki, 1,25% – w drugim i trzecim roku, 2,25% – w czwartym, piątym i szóstym roku.

Przed podpisaniem Umowy Pożyczki Preferencyjnej Pożyczkobiorca zadeklarował, że oświadczenia złożone wraz z wnioskiem pozostawały prawdziwe na dzień zawarcia Umowy, tj. 30 września 2021 r., a także przedstawił Pożyczkodawcy zaświadczenie o niezaleganiu w podatkach.

Zgodnie z punktem 3.1 Umowy Pożyczki Preferencyjnej, mogła być ona przeznaczona na finansowanie bieżącej działalności Pożyczkobiorcy, w tym na kapitał obrotowy, a w szczególności w celu:

- regulowania zobowiązań handlowych Pożyczkobiorcy;
- regulowania wynagrodzeń wobec pracowników Pożyczkobiorcy oraz osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych z osobami związanymi z Pożyczkobiorcą umową przewidującą stałą współpracę, dla których Pożyczkobiorca jest głównym kontrahentem;
- zakupu towarów i materiałów (w tym zaliczek na zakup towarów i materiałów) lub innych kosztów operacyjnych, służących wytworzeniu produktu wytwarzanego lub usługi świadczonej w ramach zwykłej działalności operacyjnej Pożyczkobiorcy w tym w szczególności czynszów leasingowych i innych opłat związanych z leasingiem statków powietrznych oraz środków produkcji;
- finansowania depozytów oraz przedpłat wobec kontrahentów w ramach prowadzenia regularnej działalności operacyjnej;
- regulowania zobowiązań publiczno-prawnych, w tym podatków Pożyczkobiorcy; oraz
- dokonywania wszelkich płatności, w tym przedpłat, związanych z utrzymaniem i rozwojem floty statków powietrznych.

W dniu 29 listopada 2021 r., z inicjatywy Spółki, został podpisany aneks do Umowy Pożyczki Preferencyjnej, wydłużający termin spełnienia warunków zawieszających wypłatę środków w postaci dostarczenia dokumentów⁵¹, o których mowa punkcie 4.2 Umowy z 60 do 90 dni. W ENTER AIR wyjaśniono⁵², że z uwagi na mnogość różnego rodzaju formalności, w tym potrzebę wynegocjowania i podpisania dokumentów w obecności notariusza, jak również dostarczenie części dokumentów przez banki finansujące, obie strony postanowiły przedłużyć okres na spełnienie ww. warunków

⁵¹ Dokumenty dotyczące Spółki, Dokumenty Finansowania Programowego (w szczególności: Umowa Pożyczki Preferencyjnej, zabezpieczenie pożyczki preferencyjnej, dokumenty wymagane w związku z zabezpieczeniami Umowy Pożyczki Preferencyjnej, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, opinie prawne, inne dokumenty i dowody (w tym zgody wierzycieli finansowych, zobowiązanie *non-compete*).

⁵² Wyjaśnienia Dyrektora Finansowego ENTER AIR przesłane drogą mailową z dnia 10 stycznia 2022 r.

zawieszających (w postaci dostarczenia dokumentów wymaganych w związku z zabezpieczeniami Umowy Pożyczki Preferencyjnej) do wypłaty środków.

Po spełnieniu warunków zawieszających wypłatę pożyczki wymienionych w Załączniku 1 do Umowy Pożyczki Preferencyjnej, w dniu 20 grudnia 2021 r. Spółka złożyła wniosek o jednorazową wypłatę pożyczki w kwocie 78 074 257,70 zł. Oświadczyła, że w dacie wniosku o wypłatę złożone oświadczenia w Umowie Pożyczki Preferencyjnej były w pełni aktualne i prawdziwe w każdym istotnym aspekcie, oraz, że „nie trwa ani nie wystąpi na skutek wypłaty pożyczki zgodnie z niniejszym wnioskiem o wypłatę, żadne naruszenie, o którym mowa w Umowie Pożyczki Preferencyjnej”.

Po akceptacji wniosku przez PFR w dniu 21 grudnia 2021 r. na rachunek bankowy ENTER AIR wpłynęła cała wnioskowana kwota pożyczki, tj. 78 074 257,70 zł.

Według danych bilansu na koniec września 2021 r., ENTER AIR dysponowała środkami pieniężnymi o wartości 315,8 mln zł. Spółka zdecydowała, że w przypadku otrzymania pożyczki preferencyjnej zredukuje (przedpłaci) saldo pożyczki płynnościowej z własnych, dostępnych środków w wysokości odpowiadającej wartości otrzymanej pożyczki preferencyjnej.

Do 25 stycznia 2022 r., zgodnie z punktem 3.1.1 Umowy Pożyczki Preferencyjnej, całą kwotę otrzymanej pożyczki preferencyjnej, tj. 78 074,3 tys. zł wydatkowano na finansowanie bieżącej działalności Pożyczkobiorcy, w szczególności na regulowanie zobowiązań handlowych (72 778,7 tys. zł), a także wynagrodzeń wobec pracowników (5 295,6 tys. zł).

W Załączniku 4 (*Karta Monitoringu*) do Umowy Pożyczki Preferencyjnej określono zobowiązania Pożyczkobiorcy w zakresie sprawozdawczości i monitoringu. Zgodnie z tym zobowiązaniem pierwszy tzw. Pakiet Informacyjny został przekazany przez Pożyczkobiorcę w dniu 25 stycznia 2022 r.⁵³

W Dodatkowych zobowiązaniach (punkt 11.26 Umowy Pożyczki Preferencyjnej) Spółka zobowiązała się m.in., że dołoży wszelkich starań, by utrzymać średnie zatrudnienie⁵⁴ pracowników w przeliczeniu na pełne etaty w okresie od podpisania tej Umowy, tj. 30 września 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. liczonego w stosunku do stanu na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego złożenie przez Pożyczkobiorcę Wniosku o Udostępnienie Finansowania Programowego, tj. na koniec lutego 2021 r., udzielonego na podstawie tej Umowy.

Średnie zatrudnienie pracowników⁵⁵ w październiku 2021 r. wyniosło 481,89 etatu i było o 43,0% wyższe od stanu na koniec lutego 2021 r. (337,02).

(akta kontroli str. 18, 48-53, 55, 63-71, 303-343, 421-423, 427-570)

3.3 Prawdliwość rozliczenia środków pomocowych przyznanych w ramach Umowy Pożyczki Preferencyjnej

Datę ostatecznej spłaty pożyczki preferencyjnej określono na 31 grudnia 2024 r. Pożyczkobiorca jest zobowiązany dokonać spłaty łącznej kwoty pożyczki w kwartalnych ratach kapitałowych, spłacając w każdej dacie spłaty kwotę, która pomniejsza kwotę wszystkich wypłat pożyczki, zgodnie z harmonogramem spłaty przedstawionym w punkcie 6.1.1 Umowy.

Pożyczkobiorca, zgodnie z warunkami ww. Umowy, do czasu zakończenia niniejszej kontroli (tj. 29 kwietnia 2022 r.) dokonał spłaty:

⁵³ Tj. do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym została wypłacona pożyczka.

⁵⁴ W rozumieniu *Programu* (podobnie jak przy Umowie Pożyczki Płynnościowej).

⁵⁵ Osoby zatrudnione na umowę o pracę, a także umowy cywilnoprawne.

- 1) pierwszej raty na dzień 31 grudnia 2021 r. w wysokości 6 021 754,79 zł (w tym część kapitałowa równa 6 005 712,13 zł, a także część odsetkowa w kwocie 16 042,66 zł⁵⁶);
- 2) drugiej raty na dzień 31 marca 2022 r. w wysokości 6 138 989,58 zł (w tym część kapitałowa równa 6 005 712,13 zł, a także część odsetkowa w kwocie 133 277,45 zł⁵⁷)

Po dokonaniu spłaty saldo zadłużenia wobec PFR wynosiło 66 062 833,44 zł.

Zgodnie z punktem 13.1 oraz 13.2 Umowy Pożyczki Preferencyjnej, Pożyczkobiorca miał prawo do złożenia wniosku o umorzenie pożyczki wraz ze szczegółowym wyliczeniem Faktycznej Szkody COVID („Wyliczenie Faktycznej Szkody COVID⁵⁸) w terminie do 30 listopada 2021 r. Wraz z Wyliczeniem Faktycznej Szkody COVID zarząd Pożyczkobiorcy powinien złożyć pisemne oświadczenie o prawdziwości Wyliczenia Faktycznej Szkody COVID, rzetelności danych będących podstawą dokonania Wyliczenia Faktycznej Szkody COVID oraz braku stosowania praktyk skutkujących zawyżeniem Faktycznej Szkody COVID.

Zgodnie z punktem 13.4 Umowy Pożyczki Preferencyjnej, Pożyczkobiorca mógł ubiegać się o Umorzenie Pożyczki wyłącznie w sytuacji, w której wykazał on stratę z działalności operacyjnej (tj. ujemny skumulowany wynik EBITDA) w maksymalnym Okresie Szkody COVID, tj. od 1 marca 2020 r. do 31 sierpnia 2020 r.

W dniu 25 listopada 2021 r., tj. w terminie określonym w Umowie Pożyczki Preferencyjnej, Pożyczkobiorca złożył do PFR wnioski o umorzenie pożyczki preferencyjnej przyznanej przez PFR na rzecz Pożyczkobiorcy. Data wniosku była wcześniejsza niż data otrzymania pożyczki (21 grudnia 2021 r.). We wniosku oświadczono, że:

- 1) dokonane Wyliczenie Faktycznej Szkody COVID wykazuje poniesienie Faktycznej Szkody COVID w kwocie 78 363 220,06 zł;
- 2) Pożyczkobiorca potwierdza prawdziwość Wyliczenia Faktycznej Szkody COVID, rzetelność danych będących podstawą dokonania Wyliczenia Faktycznej Szkody COVID oraz niestosowanie praktyk skutkujących zawyżeniem Faktycznej Szkody COVID;
- 3) Pożyczkobiorca potwierdza, że zanotował stratę z działalności operacyjnej (tj. ujemny skumulowany wynik EBITDA) w maksymalnym Okresie Szkody COVID, tj. od 1 marca 2020 r. do 31 sierpnia 2020 r., a w konsekwencji spełnia warunek dla ubiegania się o Umorzenie Pożyczki;
- 4) Pożyczkobiorca działa zgodnie z Reżimem Pomocy Publicznej, w tym potwierdza, że działa zgodnie z zasadami kumulacji pomocy publicznej oraz potwierdza, że Umorzenie Pożyczki stanowiącej pomoc publiczną nie spowoduje przekroczenia przez Pożyczkobiorcę kwot dopuszczalnej pomocy publicznej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa polskiego lub Unii Europejskiej określonych dla finansowania preferencyjnego w decyzji Komisji Europejskiej z 29 maja 2020 r. w sprawie SA.57054 (2020/N);
- 5) Pożyczkobiorca nie naruszył, w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu

⁵⁶ Za okres 21-31 grudnia 2021 r.

⁵⁷ Za okres 1 stycznia – 31 marca 2022 r.

⁵⁸ W rozumieniu punktu 13.7.2 Umowy Pożyczki Preferencyjnej Faktyczna Szkoła COVID oznacza stratę z działalności operacyjnej (tj. ujemny skumulowany wynik EBITDA) Pożyczkobiorcy obliczoną z uwzględnieniem rzeczywistych wyników finansowych (w tym poziomu EBITDA), osiągniętych przez Pożyczkobiorcę w Okresie Szkody COVID.

zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46a i art. 46b pkt 1–6 i 8–12 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi⁵⁹;

- 6) Pożyczkobiorca nie zalega z płatnościami podatków i składek na ubezpieczenie społeczne;
- 7) nie wystąpił Przypadek Naruszenia, zgodnie z Umową Pożyczki Preferencyjnej;
- 8) Pożyczkobiorca nie jest w likwidacji, upadłości lub restrukturyzacji na podstawie prawa polskiego i nie podjął działań zmierzających do złożenia wniosku o otwarcie takiego postępowania restrukturyzacyjnego (w oparciu o Prawo Restrukturyzacyjne, Prawo Upadłościowe, Kodeks Spółek Handlowych).

Pożyczkobiorca przyjął także do wiadomości, że kwota Umorzenia Pożyczki jest dyskrejonalną decyzją PFR, uzależnioną od satysfakcjonującego PFR spełnienia przez Pożyczkobiorcę warunków Umorzenia Pożyczki wskazanych w Umowie Pożyczki Preferencyjnej.

Do czasu zakończenia niniejszej kontroli, PFR nie podjął jeszcze decyzji w sprawie umorzenia pożyczki.

Do dnia zakończenia niniejszej kontroli nie nastąpiła również jakakolwiek przedterminowa spłata środków pomocowych przyznanych w ramach Umowy Pożyczki Preferencyjnej.

(akta kontroli str. 55, 63-71, 303-343, 429, 558, 560)

4. Wsparcie otrzymane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie na ochronę miejsc pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dofinansowanie wynagrodzenia pracowników objętych przestojem ekonomicznym w następstwie wystąpienia COVID-19 (art. 15g ustawy COVID-19)

4.1 Prawidłowość danych we wniosku o pomoc złożonego przez ENTER AIR do WUP

W dniu 21 kwietnia 2020 r. Spółka złożyła drogą elektroniczną (za pomocą portalu praca.gov.pl) wniosek⁶⁰ o przyznanie z FGŚP środków na wypłatę od 21 kwietnia 2020 r.⁶¹ świadczeń z tytułu przestoju ekonomicznego⁶², dla 314 pracowników, przysługujących przez okres trzech miesięcy, z przeznaczeniem na:

- 1) dofinansowanie wynagrodzenia pracowników w kwocie 1 139 931,00 zł;
- 2) pokrycie składek na ubezpieczenia społeczne należnych od pracodawcy od kwoty dofinansowania do wynagrodzeń w kwocie 192 990,33 zł⁶³.

Wnioskowana łączna kwota wsparcia wynosiła 1 332 921,33 zł.

⁵⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 ze zm.

⁶⁰ Nr wniosku: 1400/CV-19/10712226. Numer wniosku jest tożsamy z numerem umowy z WUP.

⁶¹ Termin ten przypadł zatem po wejściu w życie *ustawy COVID-19*, a także po dniu wprowadzenia przestoju ekonomicznego na podstawie zawartego porozumienia.

⁶² O którym mowa w art. 15g ust. 1 *ustawy COVID-19*.

⁶³ Uprawnionym podmiotom przysługują również środki z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne pracowników należnych od pracodawcy na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych od przyznanych świadczeń (art. 15gg ust. 2 *ustawy COVID-19*). Świadczenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne przysługują przez łączny okres trzech miesięcy, przypadających od miesiąca złożenia wniosku (art. 15gg ust. 6 *ustawy COVID-19*).

We wniosku Spółka oświadczyła, że:

- 1) jest przedsiębiorcą⁶⁴, u którego wprowadzono przestój ekonomiczny lub obniżony wymiar czasu pracy, w związku ze spadkiem obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19, rozumianych jako sprzedaż towarów lub usług, liczony w ujęciu wartościowym;
- 2) w okresie jednego miesiąca liczonego od dnia 21 marca 2020 r. spadły obroty gospodarcze nie mniej niż o 25%⁶⁵;
- 3) nie zachodzą przesłanki do ogłoszenia upadłości⁶⁶;
- 4) nie zalega z uregulowaniem zobowiązań podatkowych, składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FGŚP, Fundusz Pracy lub Fundusz Solidarnościowy do końca III kwartału 2019 r.;
- 5) wniosek nie obejmuje pracowników, którzy w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku uzyskali wynagrodzenie wyższe niż 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku;
- 6) nie ubiega się i nie będzie ubiegał się o pomoc w odniesieniu do tych samych pracowników w zakresie takich samych tytułów wypłaty na rzecz ochrony miejsc pracy;
- 7) nie zamierza skorzystać ze zwolnień w opłacaniu składek na ZUS, o których mowa w *ustawie COVID-19*;
- 8) odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne od wynagrodzeń pracowników ujętych w wykazie pracowników dołączonym do wniosku.

Do wniosku w formie elektronicznej dołączono następujące dokumenty:

- kopię porozumienia z przedstawicielami pracowników z 20 kwietnia 2020 r. w sprawie warunków i trybu wykonywania pracy w okresie przestoju ekonomicznego (z wykazem 337 osób objętych przestojem)⁶⁷;
- umowę o wypłatę świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy ze środków FGŚP⁶⁸;
- wykaz 314 pracowników uprawnionych do świadczeń wypłacanych z FGŚP⁶⁹.

Dane i oświadczenia zawarte we wniosku dotyczące zdarzeń przeszłych były zgodne ze stanem faktycznym na dzień ich złożenia.

⁶⁴ W rozumieniu art. 4 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - *Prawo przedsiębiorców*.

⁶⁵ Zgodnie z art. 15g ust. 9 pkt 2 *ustawy COVID-19*.

⁶⁶ O których mowa w art. 11 lub art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - *Prawo upadłościowe* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1228, ze zm.).

⁶⁷ Zgodnie z określonymi warunkami i trybem wykonywania pracy w okresie przestoju ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy, o których mowa w art. 15g ust. 11 *ustawy COVID-19*. Nazwa dołączonego pliku: Porozumienie_o_przestoju.pdf.

⁶⁸ Nazwa dołączonego pliku: umowa_fgsp_v2.pdf.

⁶⁹ Nazwa dołączonego pliku: wniosek_przestoj_pracownicy.xlsx. W późniejszym terminie, przy rozliczeniu w dniu 18 września 2020 r., ENTER AIR złożył oświadczenie dotyczące rozbieżności pomiędzy liczbą osób objętych porozumieniem zakładowym (337 osób) a liczbą osób która została zgłoszona we wniosku do WUP (314).

Badanie NIK dotyczące wynagrodzeń⁷⁰ wybranych 50 pracowników, znajdujących się w wykazie pracowników uprawnionych do świadczeń wypłacanych z FGŚP⁷¹, wykazało, że:

- byli oni pracownikami Spółki, objętymi ww. porozumieniem w sprawie warunków i trybu wykonywania pracy w okresie przestoju ekonomicznego;
- wynagrodzenie uzyskane przez nich w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek (marzec 2020 r.), było niższe niż 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału (tj. IV kwartału 2019 r.)⁷² – mieściło się ono w przedziale od 2 600 zł do 5 409,70 zł, czyli poniżej limitu 15 595,74 zł; wysokość wynagrodzenia brutto z poprzedniego miesiąca nie była mniejsza niż kwota minimalnego wynagrodzenia⁷³.

W odniesieniu do warunku, o którym mowa w art. 15g ust. 9 pkt. 2) *ustawy COVID-19*⁷⁴, Spółka przedstawiła wyliczenie spadku obrotów gospodarczych o 89,9%, liczonych od 21 marca do 19 kwietnia 2020 r. (8 280 638,45 zł) w porównaniu do obrotów z miesiąca poprzedniego (tj. od 20 lutego do 20 marca 2020 r. w wysokości 81 617 027,69 zł).

(akta kontroli str. 63-253, 348-357, 425-426, 566-569)

4.2 Realizacja przez ENTER AIR zobowiązań wynikających z Umowy z WUP

Wypłata świadczeń przez WUP nastąpiła na podstawie ww. umowy⁷⁵ zawartej między dyrektorem Wojewódzkiego Urzędu Pracy a Spółką w trzech transzach miesięcznych po 444 307,11 zł każda (26 czerwca, 2 lipca oraz 20 sierpnia 2020 r.), w oparciu o złożony wykaz pracowników uprawnionych do świadczeń. Łączna kwota wypłaconych przez WUP świadczeń wyniosła 1 332 921,33 zł.

Spółka wykorzystwała w związku z przestojem ekonomicznym łącznie 1 085 408,82 zł (tj. 81,4% otrzymanej kwoty), z tego:

- 1) 929 887,18 zł, co stanowiło 81,6% otrzymanej kwoty 1 139 931,00 zł, na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników objętych przestojem ekonomicznym;
- 2) 155 521,64 zł, co stanowiło 80,6% otrzymanej kwoty 192 990,33 zł, na dofinansowanie składek na ubezpieczenie odprowadzane przez pracodawcę.

Zgodnie z art. 15g ust. 16 *ustawy COVID-19* wynagrodzenia pracowników były dofinansowywane ze środków FGŚP przez trzy miesiące w wysokości od 650 zł

⁷⁰ Badano karty wynagrodzeń za okres luty-lipiec 2020 r.

⁷¹ Kontrolowana próba objęła 15,9% pracowników objętych przestojem ekonomicznym, uprawnionych do świadczeń wypłacanych z FGŚP.

⁷² Ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku (art. 15gg ust. 5 *ustawy COVID-19*). W IV kwartale 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 5 198,58 zł.

⁷³ W 2020 r. przy wysokości płacy minimalnej na poziomie 2 600 zł brutto wysokość minimalnego wynagrodzenia netto wynosiła 1 920,62 zł.

⁷⁴ Tj. spadku obrotów gospodarczych (nie mniej niż o 25%, obliczony jako stosunek obrotów z dowolnie wskazanego miesiąca kalendarzowego z dowolnie wskazanego miesiąca kalendarzowego, przypadającego po dniu 31 grudnia 2019 r. do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku o przyznanie świadczeń, w porównaniu do obrotów z miesiąca poprzedniego (art. 15g ust. 9 ust. 2 *ustawy COVID-19*). Zgodnie z ww. ustawą za miesiąc uważa się także 30 kolejno po sobie następujących dni kalendarzowych, w przypadku gdy dwumiesięczny okres porównawczy rozpoczyna się w trakcie miesiąca kalendarzowego, to jest w dniu innym niż pierwszy dzień danego miesiąca kalendarzowego.

⁷⁵ Data zawarcia umowy nie została w niej wskazana. Według informacji Spółki po jednostronnym jej podpisaniu wróciła ona do Spółki w dniu 11 marca 2021 r.

do 1 300 zł miesięcznie⁷⁶. Dodatkowo, ze środków FGŚS, dofinansowano składki na ubezpieczenie w wysokości od 110,05 zł do 220,09 zł miesięcznie⁷⁷.

Kwoty dofinansowania mieściły się w warunkach wsparcia określonych w art. 15gg ust. 4 *ustawy COVID-19* tj. nie przekraczały połowy tych wynagrodzeń, jednak nie więcej niż 40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku⁷⁸.

Z wyjaśnień Spółki⁷⁹ wynika ponadto, że:

- w okresie objętym dotacją Spółka nie wypowiedała umów z przyczyn niezależnych od pracowników; co było zgodne z §2 ust. 2 umowy z WUP;
- nie zdarzały się sytuacje, aby pracownicy ujęci we wniosku z 2020 r. o świadczenie z art. 15g *ustawy COVID-19* byli objęci świadczeniem przez okres dłuższy niż trzy miesiące.

Kontrola 50 wybranych pracowników, których wynagrodzenie objęte było dofinansowaniem za miesiące kwiecień, maj i czerwiec 2020 r., wykazała że:

- pracownicy byli ujęci we wniosku do WUP,
- pracownicy byli objęci świadczeniem przez okres trzech miesięcy,
- w okresie objętym świadczeniem byli oni pracownikami Spółki,
- w okresie objętym świadczeniem pracownicy ci nie znajdowali się w okresie wypowiedzenia, dokonany z przyczyn niezależnych od pracownika;
- wysokość wypłaconego wynagrodzenia była zgodna z kartą wynagrodzenia.

(akta kontroli str. 63-253, 360-420, 566-569)

4.3 Prawidłowość rozliczenia środków pomocowych przyznanych przez WUP

Rozliczenie przez Spółkę środków pomocowych otrzymanych z WUP nastąpiło 18 września 2020 r., czyli zgodnie z umową, gdyż Beneficjent zobowiązany był do rozliczenia środków w terminie do 19 września 2020 r.

W ww. rozliczeniu wykazano, że z przyznanych środków na ochronę miejsc pracy w związku z przestojem ekonomicznym wykorzystano 1 085 408,82 zł (tj. 81,4% otrzymanej kwoty 1 332 921,33 zł); w tym:

- łączna wartość dofinansowanych wynagrodzeń 314 pracowników objętych przestojem ekonomicznym wyniosła 929 887,18 zł (tj. 81,6% otrzymanej kwoty 1 139 931,00 zł);
- łączna wartość dofinansowanych składek na ubezpieczenie odprowadzanych przez pracodawcę ww. pracowników wyniosła 155 521,64 zł (tj. 80,6% otrzymanej kwoty 192 990,33 zł).

Stosownie do art. 19 *ustawy COVID-19*, Spółka złożyła do WUP dokumenty potwierdzające prawidłowość wykorzystania świadczeń i środków z FGŚP zgodnie

⁷⁶ Kwota dofinansowania stanowiła od 4,6% do 50,0% obniżonego wynagrodzenia brutto, przy czym im wyższe było to wynagrodzenie, tym mniejsze nominalne dofinansowanie.

⁷⁷ Co stanowiło 16,9% kosztów składek.

⁷⁸ 40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału (tj. IV kwartału 2019 r.) wynosiło 2 079,43 zł.

⁷⁹ Wyjaśnienia Dyrektora Finansowego ENTER AIR przesłane drogą mailową z dnia 10 stycznia 2022 r.

z przeznaczeniem, a także dokumenty potwierdzające zatrudnienie pracowników, na których otrzymano świadczenie, przez okres wskazany we wniosku.⁸⁰

Do rozliczenia świadczenia na wynagrodzenia zostały uwzględnione składniki, do których uprawnienie wynikało z regulaminu wynagradzania (w tym wynagrodzenie zasadnicze oraz wynagrodzenie za nalot). W przypadku osób, u których suma składników wynagrodzenia była niższa niż kwota minimalnego wynagrodzenia (2 600 zł), Spółka wypłacała wyrównanie do minimalnego wynagrodzenia.⁸¹ Do rozliczenia dotacji została przyjęta kwota minimalnego wynagrodzenia.

Z uwagi na fakt, że Spółka korzystała z odroczenia terminu płatności składek na ubezpieczenie⁸², w rozliczeniu pierwotnie uwzględniono również płatności składek na ubezpieczenie za kwiecień i maj 2020 r. Natomiast potwierdzenie zapłaty składek na ubezpieczenie za czerwiec i lipiec 2020 r. uzupełniono do WUP po terminie ich odroczonej zapłaty (tj. 4 stycznia 2021 r.).

Po ustaleniu kwoty do zwrotu w dniu 18 września 2020 r. Spółka dokonała przelewu na konto WUP w wysokości 252 069,51 zł. Na powyższą kwotę składała się suma niewykorzystanych środków (247 512,51 zł, z czego 210 043,82 zł dotyczyło wynagrodzeń, zaś 37 468,69 zł – składek na ubezpieczenie) oraz odsetki (4 557,00 zł), które zostały wyliczone zgodnie z §5 ust. 2 umowy z WUP jak od zaległości podatkowych⁸³ za okres od dnia przelewu pierwszej transzy, tj. 26 czerwca 2020 r. do dnia zwrotu niewykorzystanych środków (tj. 18 września 2020 r.).

Z wyjaśnień Spółki⁸⁴ wynika, że niewykorzystanie środków wynikało z przywrócenia do wykonywania pracy części pracowników pierwotnie zakwalifikowanych do trybu postojowego. Zarząd Spółki, w wyjaśnieniach z 18 września 2020 r. skierowanych do WUP dotyczących zwrotu środków wskazał, że ze względu na specyfikę działalności Spółki (loty czarterowe), w okresie całkowitego zamknięcia granic, jak również aktualnych ograniczeń w lotach międzynarodowych, loty są nadal ograniczone i Spółka musiała dostosować sposób swojej działalności do panujących warunków. W związku z powyższym siatka połączeń Spółki w okresie pobierania pomocy z FGŚP ulegała ciągłym zmianom. W związku z tym nieustannym zmianom podlegały grafiki pracowników, co spowodowało, że Spółka nie przesyłała wcześniej informacji o odwołaniach z przestoju, ponieważ ciągłe zmiany powodowałyby, że przekazana informacja byłaby niepełna, niezetelna i rozbieżna w stosunku do ostatecznego rozliczenia.

Z wyjaśnień Spółki wynika⁸⁵, że na przełomie stycznia/lutego 2021 r. telefonicznie kontaktowała się ze Spółką osoba z WUP z prośbą o przesłanie potwierdzeń przelewów, których nie uzupełniono wcześniej z uwagi na odroczone terminy płatności. Po ustaleniu, których dokładnie dokumentów brakowało, Spółka przesłała je drogą mailową w dniu 17 lutego 2021 r.

⁸⁰ W szczególności do WUP zostały przekazane: umowy o odroczenie składek ZUS, potwierdzenia zapłaty składek ZUS, potwierdzenia zapłaty zaliczek na podatek, potwierdzenia przelewów wynagrodzeń, oświadczenia z wyjaśnieniami. Wcześniej, na etapie wnioskowania, przekazano porozumienie z przedstawicielami pracowników o przestoju wraz z listą osób objętych przestojem. Spółka wyjaśniła (mail Dyrektora Finansowego z dnia 20 stycznia 2022 r.), że nie ma możliwości sprawdzenia, czy były przekazywane jeszcze jakieś inne dokumenty, gdyż wniosek został złożony i rozliczony przez osobę, która już nie pracuje w ENTER AIR.

⁸¹ Wyjaśnienia ENTER AIR przekazane przed Dyrektora Finansowego drogą mailową w dniu 11 stycznia 2022 r.

⁸² Jak wcześniej wspomniano, za kwiecień 2020 r. płatność składek była odroczone do dnia 17 sierpnia 2020 r., za czerwiec 2020 r. – płatność odroczone do dnia 4 stycznia 2021 r., za lipiec 2020 r. – płatność odroczone do dnia 4 stycznia 2021 r. Składki za maj 2020 r. zostały opłacone bez stosowania odroczenia.

⁸³ W 2020 r. odsetki od zaległości podatkowych wynosiły 8% rocznie.

⁸⁴ Wyjaśnienia ENTER AIR przekazane przed Dyrektora Finansowego drogą mailową w dniu 25 stycznia 2022 r.

⁸⁵ Wyjaśnienia ENTER AIR przekazane przed Dyrektora Finansowego drogą mailową w dniu 11 stycznia 2022 r.

Dyrektor WUP w piśmie z 9 marca 2021 r.⁸⁶ poinformował Spółkę, że przeprowadził wstępną weryfikację rozliczenia świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy w Spółce ze środków FGŚP i dokumentacji, potwierdzającej wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem otrzymanego dofinansowania. W wyniku analizy kompletności złożonej dokumentacji i prawidłowości oświadczeń zweryfikowano kwoty przekazane i faktycznie wykorzystane na ochronę miejsc pracy zgodnie z art. 15g ustawy COVID-19. Dyrektor WUP poinformował ponadto, że w ramach wstępnej weryfikacji złożona dokumentacja nie wymagała uzupełnienia.

Jednocześnie w ww. piśmie Dyrektor WUP poinformował, że zgodnie z art. 15g ust. 17b pkt 2 ustawy, końcowej weryfikacji pełnej dokumentacji, potwierdzającej wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem przekazanych świadczeń i środków i ostatecznego zatwierdzenia przekazanego rozliczenia otrzymanych środków na rzecz ochrony miejsc pracy z FGŚP, Dyrektor WUP dokona w okresie trzech lat od dnia upływu terminu do złożenia rozliczenia i dokumentacji potwierdzającej dane zawarte w rozliczeniu, wynikającego z ww. umowy.

(akta kontroli str. 63-253, 360-420)

5. Efekty otrzymanej pomocy ze środków publicznych

Bezwrotna pomoc na dofinansowanie wynagrodzeń z WUP w kwocie łącznej 1 085,4 tys. zł częściowo zrekompensowała wykazany we wniosku o pomoc z WUP spadek przychodów Spółki w okresie 21 marca – 20 kwietnia 2020 r. o 73 336,4 tys. zł (tj. o 89,9% w stosunku do wskazanego w tym wniosku okresu poprzedzającego, tj. 21 lutego – 20 marca 2020 r.)⁸⁷. W okresie pobierania świadczeń z WUP (czerwiec-sierpień 2020 r.) nastąpił wzrost przychodów miesięcznych Spółki z poziomu 9 419,5 tys. zł w czerwcu 2020 r. do poziomu 76 386,0 tys. zł w sierpniu 2020 r.

W efekcie, w rozpatrywanym czasie nastąpiła znacząca poprawa miesięcznego wyniku finansowego Spółki: ze straty netto (minus) 14 855 7 tys. zł w czerwcu 2020 r. oraz (minus) 2,4 tys. zł w lipcu 2020 r. do zysku netto 17 471,3 tys. zł w sierpniu 2020 r. Dla porównania strata netto w maju 2020 r., tj. miesiącu poprzedzającym wypłatę pomocy z WUP wyniosła (minus) 64 636,6 tys. zł. Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na etaty w miesiącach objętych pomocą (czerwiec, lipiec i sierpień 2020 r.) wyniosło odpowiednio: 417,3, 416,5 oraz 424,2 etatu. Dla porównania zatrudnienie w maju 2020 r., tj. miesiącu poprzedzającym wypłatę pomocy z WUP, wyniosło 447,7 etatu.

Dużo większe znaczenie dla Spółki niż środki z WUP miała pomoc w kwocie 287 000 tys. zł uzyskana w lutym 2021 r. w ramach pożyczki płynnościowej z PFR. Poza poprawą płynności przyczyniła się ona m.in. do wzrostu przychodów ze sprzedaży oraz zwiększenia zatrudnienia. Od lutego do września 2021 r.⁸⁸ miesięczne przychody Spółki wzrosły z poziomu 20 146,2 tys. zł do 192 277,2 tys. zł (tj. 954,4%)⁸⁹, zaś przeciętne zatrudnienie z poziomu 341,9 do 497,6 etatu (tj. o 45,5%).

W odniesieniu do pomocy uzyskanej w grudniu 2021 r. w ramach pożyczki preferencyjnej w kwocie 78 074,3 tys. zł trudno przedstawić jej wymierne efekty z uwagi na krótki horyzont czasowy. Pożyczka ta przyczyniła się do spłaty zadłużenia względem wierzycieli, w tym głównie PFR. Kwota ewentualnego umorzenia pożyczki w przyszłości (nawet do 75%, tj. 58 555,7 tys. zł) będzie stanowiła bezzwrotną pomoc

⁸⁶ Nr III.4220.2615.2020.JK. Pismo otrzymane przez Spółkę w dniu 18 marca 2021 r.

⁸⁷ Kwota bezzwrotnej pomocy z WUP stanowiła ok. 1,5% spadku przychodów Spółki wykazanych we wniosku o pomoc z WUP. Nie mogła zatem mieć decydującego wpływu na istotne poprawę wyniku finansowego Spółki.

⁸⁸ Okres, za który przedstawiono dane finansowe za 2021 r.

⁸⁹ Skumulowany zysk netto za okres styczeń-wrzesień 2021 r. wyniósł 7 778,9 tys. zł (7 782,6 tys. zł od lutego do września 2021 r.).

i znacząco poprawi sytuację finansową Spółki.

Według Spółki otrzymana pomoc przyczyniła się m.in. do⁹⁰:

- zmniejszenia zadłużenia i zaległości płatniczych, które mogły doprowadzić do bankructwa, lub przynajmniej uziemienia części floty ENTER AIR – w konsekwencji pracę straciłoby około 800 osób, pracujących i współpracujących ze Spółką, a także setki osób pracujących u poddostawców, zaś rynek byłby prawdopodobnie przejęty przez zagranicznych konkurentów;
- regulowania najbardziej pilnych płatności – w wyniku czego nie tylko zachowano ciągłość działalności, ale szybko zaczęto umacniać swoją pozycję na rynku;
- stabilnego wykorzystania istniejącego potencjału w obliczu ogólnego spadku przychodów u konkurencji o 80-90% – w pierwszym kwartale 2021 r. w ENTER AIR osiągnięto ok. 33% obrotów z 2019 r. (dla porównania u konkurencji ok. 16%); w drugim kwartale 2021 r. osiągnięto ok. 60% poziomu z 2019 r.;
- powiększenia floty o dwa samoloty w czerwcu 2021 r. w celu zdobycia jak największej części dostępnego rynku;
- elastyczności operacyjnej Spółki do zdobywania nowych kontraktów – flota była dostępna i rozlokowana strategicznie po kilku bazach europejskich i polskich, co dawało możliwość obsługi większej liczby kontraktów niż konkurencja (zwalniająca załogi, personel operacyjny, oddająca część samolotów);
- osiągania dobrych wyników finansowych – za trzy kwartały 2021 r. przychody ze sprzedaży wyniosły 948,4 mln zł, zaś zysk netto – 7,8 mln zł; w porównywalnym okresie 2020 r. (tj. styczeń-wrzesień) – przychody wyniosły 528,4 mln zł wobec straty netto – 157,2 mln zł, w 2019 r. odpowiednio: przychody – 1 826,1 mln zł, zysk netto – 59,2 mln zł;
- zachowania miejsc pracy na poziomie 98,2% z 2019 r. (średnie zatrudnienie pracowników⁹¹ w okresie luty-październik 2021 r. wyniosło 430,2 etatu i było o 3,1% wyższe od stanu na koniec czerwca 2020 r. (417,3); przeciętne zatrudnienie w Spółce⁹² w październiku 2021 r. wyniosło 481,89 i było o 17,1% wyższe niż średnio w 2020 r. - 411,51 etatów, a także na poziomie zbliżonym do średniego w 2019 r. – 491,17 etatów).

(akta kontroli str. 36-37, 421-426)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁹⁰ Wyjaśnienia ENTER AIR przekazane przed Dyrektora Finansowego drogą mailową w dniu 2 grudnia 2021 r.

⁹¹ Osoby zatrudnione na umowę o pracę, a także umowy cywilnoprawne.

⁹² W przeliczeniu na pełne etaty, łącznie z umowami cywilnoprawnymi.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 17 maja 2022 r.

Kontroler
Robert Sasin
Główny specjalista kp.

/ - /

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
Maciej Maciejewski

/ - /

.....
podpis